אלא בדרבה קמיפלגי. הכל מטורם בפרק שני דכתובות (דף יח: ושם ד"ה וכטוני) ובהגיזקין (ניסין דף נא: ושם): **ואין** בהן תשלומי כפל. דלפי בקרקע שייכת גניבה כגון מסיג גבול לי נמי בגפנים טעונות והלה טוענן טענת גנב ורבי מאיר מודה נמי בשאין עומדות ליגזר: **ולא** תשלומי ד' וה'. לא לאיצטריך אלא משום הקדשות דמשום קרקעות ועבדים לא איצטריך דאין נוהג אלא בשור ושה בלבד כדתנן בפרק מרובה (נ"ק דף סב):

שומר חנם אין נשבע. משום דקרא בשומר חנם כתיב דאייתי בשבועה נקט שבועה וה"ה דאין משלם אם פשע כמו שומר שכר דפטור מחיוב דידיה דהייט גניבה ואבידה וגרלה דשומר שכר נמי פטור מפשיעה כדמוכח בפרק החובל (שם דף נא.) גבי ההוא מרגלי דלדקה דאתא לפומבדיתא אפקדיה רב יוסף גבי ההוא גברא פשע ביה אתו נגבי וגנבו ובעי למיפטריה משום לשמור ולא לאחלף לעגייס והתם שומר שכר היה לרב יוסף דאמר בסמוך שומר אבידה כשומר שכר משום דלא בעי למיתב ריפתא לעניא וה"ל למיתני נמי שומר שכר אין נשבע שנאנס אלא בשבועה קמייתא דכתיב בקרא אייתי וקאמר בה דהשומר חנם אין נשבע דהייטו גניבה קאמר נמי דטשא שכר אין משלם גניבה והמ"ל נמי דשואל אין משלם אם נאנסה או אפי' נגנבה דהא איתקיש לשומר שכר [א] ואם שאל בים ונשברה פטור. ועוד דמס"ה לא תני לה דלא שייך בהקדש שאלה ואע"ג דתניא תשלומי ד' וה' משום דשייך בכולהו אם מכר אלא דמיעט קרא אפי' שאר מטלטלין: **על** כל דבר פשע כגון. תימה בשלמא למ"ד בפרובה (נ"ק סג:) חד בגנב וחד בטוען טענת גנב איצטריך למעוטינהו מכפל משום גנב עצמו אלא למ"ד תרוייהו בטוען טענת גנב לא איצטריך כיון דאימעוט משבועה דאין שייך כפל בטוען טענת גנב אלא היכא דנשבע כדאמרינן התם וליכא למימר בקפן ונשבע דבהגוזל קמא (שם דף קו.) משמע דליכא כפל אלא אם כן השביע בדין וי"ל דאיצטריך להיכא דנתחייב לו שבועה ע"י גלגול אבל קשה דאמאי איצטריך רבינו למעוטי הקדש מכפל דהתם לא שייך גלגול וי"ל דלמסקנא דרים מרובה (שם דף סב. ושם) ליכא אלא חד כלל ופרט וכלל אשבועה ואכפל ותרוייהו מימעטי מעל כל דבר פשע כדמשמע במרובה (שם) וקרא אכולה עסיקא קאי דקאמר אי ס"ד על כל דבר פשע לכלל ופרט הוא דאתא ליכתביה הני פרטי גבי הגהו כו' וכי היכי דדרשא דכי יתן קאי אכולה פרשתא ה"נ על כל דבר פשע קאי אכולהו וכ"ת פרטי דכסף לו כלים למה לי הא דרשינן לעיל מה כלים שנים כו' וא"ת ומ"מ אמאי איצטריך רבינו למעוטי הקדש דרשינן במרובה (שם דף סו. ושם) ולא מבית הקדש וי"ל דהתם אדעתא דנגנב עלמא סמוך ועיקר קרא לא אתא אלא לדרוש וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב* ונקטיה נמי לענין הקדש אי נמי דהתם בגנב עלמא והכא איצטריך למעוטי טענת גנב ולמסקנא דמרובה (שם) לא הוי כלל ופרט קרא דעל כל דבר פשע דמסיק כל ריבויא הוא והני פרטי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וכו' ואגב ריהטא נקט אאי תנא כלל ופרט וכלל דבמדה זו נמי ממעטי כל הני: וכלל

עין משפט ר מצוה

סב א ב מיי' פי"ד מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סימן קח סעיף יז:
סג ג מיי' שם פי"ט הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף יח:
סד ד מיי' פ"ו מהלכות עכו"ם הלכה טז:
סה ה ו מיי' שם הלכה יח ומלכה יט סמג עשין קלא טוש"ע חו"מ סימן לה סעיף ח:
סו ח מיי' פ"ב מהל' גניבה הלכה ח והל' ג סמג עשין עא טור חו"מ סימן שמ:
סח ט מיי' פ"ב מהל' שכירות הלכה ח סמג עשין עט טוש"ע חו"מ סי' לה סעיף ח:
סט י מיי' שם הל' ד וש"ס מהל' שוכן הלכה ד סמג שם ומימון לה סימן לה טוש"ע חו"מ סי' לה סעיף ג ועיין בש"מ: ע כ מיי' פ"ד מהלכות טוען ונטען הלכה ח סמג עשין סימן לח טוש"ע חו"מ סימן סח סעיף כג וסעיף כד:

רבינו חננאל

ור' אליעזר בן יעקב ורבנן בהאי דרב' פליגי דאמר מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ר' אליעזר בן יעקב סבר לא שנא בו ולא שנא בבנו אינו מעיז. הלכך לאו משיב אבדה הוא לעיכך חני אבל נשבעין לקפן. ולא קפן גדול כמו שאמרנו למעלה. ואקשינן ליה לרב ומי מצית אמרת לה למתני' בהדין אורחא. ור' אליעזר היא. והא קתני סיפא דרישא מנה לאבא בידך אין לו בידי אלא נ' פטור. מפני שהוא במשיב אבדה לבעלים. ופרקינן התם בסיפא דרישא בדלא טעין הכן ברי לי דמנה לאבא בידך אלא ספסף. לפיכך אמרינן כיון דהודה לו בתקצת משיב אבדה הוא ופטור משבועה דאורייתא. אבל הכא בנשבעין לקפן. ואוקימנא כר' אליעזר (בפ"ק) בטוענו ברי לי שאבא נושה בך מנה. תורה לו בתקצת חייב. וי"א הכי פירוק רב התם בסיפא דרישא בראמר הנתבע ברי לי דליה ליה עלי [אלא] נ' הלכך פטור. סיפא בראמר ספסקא לי לפיכך רמז עליה שבועה כי היכי דלודי. ושמואל אמר הא דתנן אבל נשבעין לקפן לתפרע מנכסי קפן כגון אלמנה מנכסי יתומין וכיוצא בה. הבא ליפרע מנכסי יתומין נשבע להן. וכדתני אביי קשישא יתומים שאמרו יתומים גדולים ואין צ"ל קפנים בין לשבועה בין לזיבורית. אבל נשבעין להקדש נמי להתרע מנכסים הקדש. כדתנן אין נשבעין כדרב הונא דאמר שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר ק' לפלוני בידי נאמן. חזקה אין אדם עושה קנוניא על ההקדש. אמרינן הני מילי שכיב מרע דאין אדם חוטא ולא לו. אבל ברי חיישינן שמא קנוניא עשו על ההקדש. לפיכך שנינו נשבעין להקדש: **כתני'** אלו דברים שאין נשבעין עליהן כו'. מנהני מילי שאלו כולן אין נשבעין עליהם. דת"ר על כל [דבר] פשע כלל. על שור על חמור על שה על שלמה פרט. על כל אבדה חוזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש דבר המיטלטל ונופו אף כל כיוצא בו. יצאו קרקעות שאינן ממטלטלין. יצאו עבדים דכתיב בהו לרשת אחזה והקשו לקרקעות. יצאו שטרות שאין נופן [ממון] דלראיה בעלמא עבידי. יצאו הקדשות דעדו כתיב ולא הקדש. ואין בקרקעות ולא בעבדים ולא בשטרות ולא בהקדשות תשלומי ד' וה'. דכל היכא דאיכא כפל כגון הגונב שה ונמצא בידו כפות שהוא לא סברו משלם [כפל] כשסברו ד' והוא הדין בקר ה'. אבל אלו שאין כפל דמעשיהנה מרכתיב כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור. וכתיב בהן אם יפצא הגנב ישלם שנים ודיינינן להו בכלל ופרט וכלל. דת"ר כי יתן איש אל רעהו כלל. כסף או כלים פרט. וגונב מבית האיש חזר וכלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט מפורש דבר המיטלטל ונופו ממון אף כל דבר המיטלטל ונופו ממון. יצאו אלו כולן. הנה נתברר שאין להן כפל. מה יש לומר כשיסברם יוסיף על הקרן שנים כדין הצאן. או נ' כדין הבקר. דבר שגרמתו המכירה. אבל הכפל הנגיבה מחייבתו ולא המכירה. ואלו כיון שנתמעטו מן הכפל של הנגיבה פשו להו שנים או שלשה חיוב המכירה כשתוסיף אותן על הקרן יביאו ג' או ד'. והיינו דאמרי' תשלומי ד' וה' אמרה תורה ולא תשלומי ג' וד'. שומר חנם אינו נשבע בהם מראי מעמא מסעמי להו משום שאין

מסורת הש"ס

כולהו טענתא נמי כו'. ומאי "פטמיס" ורבנן אמאי עליה: אלא בדרבה קמיפלגי. ולעולם בטוענו קטן ומשום לאין מטענתו תשובה במקום אחר דכתיב "כי יתן איש" קרי ליה הכא "טענת עצמו" מיהא הכא טענה היא דהא מיכא "תתינה איש" דמכח נתינת האב תורה אור היא בתה והייטו דקתמר "פטמיס" וכי אמאי "טענת" דאאי דקאי עליה, בדרבה תימא רבנן אמאי עליה, בדרבה קמיפלגי: **תמס דלא אמר ברי לי.** כ"ק קז. כ"מ ג. כתובות יח. ניסין נא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ס"מ מכ. ס"ב עי' בתוס' בב"ב דף קצה: (ב) שם פסא. ל"ב לשון רש"י בבחזה דף ט ע"ב על כל דבר פסא סיפיס דקרא מיבתחני בטוען טענת גנב לא בגנב עצמו: (ג) רש"י ד"ה אדם וכו' הלוה הזה עשה עצמו רמיה עליו: (ד) ד"ה מנה וכו' ומבריה: (ה) ר"ה ולא תשלומי וכו' דכיון:

נוסחא מוגה באמצעות תורה נוסחאין עליון

נוסחא (ר"ס בר ל' נוסחא) אבא דתתני נוסחאין (ופרקינן) ה"נ א) הבא ליפרע מנכסי קטן ל"ל ב) הבא ליפרע מנכסי הקדש (אומ' מ"ס ע"ש נכסי ו' ג') עליו מ"ס)

מבנה קושיות

נוסחא דבריה נוסחאין נוסחאין עליון

נוסחא תשלומי כפל- על אינה דברים מטלטלים ומן אינה מטלטלים

נוסחא מקור בעין טבעות אומר חנם- על אינה דברים חי"ל ומן אינה דברים אינה נוסחא

נוסחא (ר"ס בר ל' נוסחא) אבא דתתני נוסחאין (ופרקינן) ה"נ א) הבא ליפרע מנכסי קטן ל"ל ב) הבא ליפרע מנכסי הקדש (אומ' מ"ס ע"ש נכסי ו' ג') עליו מ"ס)

מבנה קושיות

נוסחא דבריה נוסחאין נוסחאין עליון

נוסחא תשלומי כפל- על אינה דברים מטלטלים ומן אינה מטלטלים

נוסחא מקור בעין טבעות אומר חנם- על אינה דברים חי"ל ומן אינה דברים אינה נוסחא

הגהות הגר"א א) תוס' ד"ה שומר. ותס שאל כו'. ויש מחייבין. יב"ס (נסי' ס"ס ומ"ש בס"ד ובמחרוזים) ובסימן ש"מ סתם כדעת התוס':